

Наукові публікації — запорука фахового зростання судових експертів

Олександр Ключев *

* Д-р юрид. наук, професор, Національний науковий центр «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса», м. Харків, Україна, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8722-4781>

DOI: 10.32353/khrife.3.2021.01 УДК 343.98
Надійшло 22.11.2021 / Прийнято до друку 24.11.2021 /
Доступно онлайн 30.12.2021

На сучасному етапі міжнародні відносини відіграють важливу роль у розвитку потенціалу збірника наукових праць «Теорія та практика судової експертизи і криміналістики», одним з основних напрямів якого є дотримання європейських стандартів наукових публікацій. Збірник наукових праць «Теорія та практика судової експертизи і криміналістики» наразі перебуває на шляху вступу до міжнародних наукометричних баз даних із метою поширення наукових праць авторів видання серед європейської спільноти.

Зокрема, видання індексовано в *Google Scholar*, міжнародних реферативних базах даних *ERIH PLUS*, *Academic Search Engine "RefSeek"*, *Central and Eastern European Online Library (CEEOL)*, *WorldCat*, *Index Copernicus International*, *Polska Bibliografia Naukowa*, *ResearchBib*, на сайті реєстратора цифрових ідентифікаторів *DOI*, також його повнотекстові мережеві версії розміщено в інтернеті на платформах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, бібліотек судово-експертних установ Міністерства юстиції України, закладів вищої освіти Міністерства внутрішніх справ України та ін.

Редакційна колегія збірника продовжує працювати у напрямі включення до *Scopus* і *Web of Science* — найбільш авторитетних наукометричних баз даних, у яких індексовано видання та статті про провідні наукові досягнення світу. Із цією метою підвищено вимоги до якості статей цього й наступних випусків збірника «Теорія та практика судової експертизи і криміналістики» (2021 р. їх уже три,

від 2022 р. плануємо чотири випуски на рік). Статті мають відповідати всім критеріям, що уніфікують українські й європейські підходи до оприлюднення результатів наукової діяльності. Оскільки з наступного року заплановано вже чотири випуски видання на рік, це дасть змогу науковцям і практикам оперативніше видавати друком свої напрацювання та дискутувати з однодумцями на шпальтах нашого збірника.

Усі статті видання розподілено за двома розділами: дослідницькі роботи та наукові нотатки. Розділ із дослідницькими роботами містить виклад наукових розвідок, відзначених ґрунтовним змістом, масштабним обсягом і нестандартними підходами до дослідження.

Валерій Шенітько у праці «Теоретико-методологічна модель криміналістики та її нові напрями» обґрунтовує потребу в започаткуванні у структурі криміналістики нового розділу — криміналістичної стратегії (як системи криміналістичних засобів у протидії злочинності з розрахунком на віддалену перспективу). Автор розглядає особливості виникнення, формування й розвитку нових галузей (напрямів) криміналістики, особливу увагу приділяючи розвитку та становленню медичної, цифрової і ядерної криміналістики.

Михайло Щербаковський аналізує думки науковців щодо достовірності доказів загалом і висновку експерта зокрема; з'ясовує обставини, установлення яких передують складанню висновку експерта й зумовлює його достовірність; виокремлює ґносеологічні та процесуальні критерії цієї характеристики й формулювання стандарту, згідно з яким достовірність експертного висновку можна визначити за результатами проведеного дослідження.

Олександр Юхно розглядає генезис розвитку та шляхи вдосконалення теоретичних і прикладних напрямів криміналістики, судової експертології й кримінального процесу для вирішення криміналістичних, процесуальних, організаційних та інших проблемних питань запровадження й використання досягнень науки і техніки під час досудового розслідування та судового розгляду кримінальних правопорушень на різних історичних етапах розвитку судової експертизи в Україні.

Руслан Степанюк у своїй статті порушує надзвичайно актуальну тему — основні напрями використання ДНК-аналізу в практиці розкриття та розслідування злочинів. Схарактеризовано традиційні методи ДНК-профілювання, засновані на аналізі *STR*-локусів і дослідженні *SNP* мтДНК, а також наведено інформацію про застосування новітніх технологій, зокрема методів масового паралельного секвенування багатьох фрагментів ДНК і виконання швидких тестів на ДНК-профіль.

За доброю традицією плідної міжнародної співпраці, редакційна колегія збірника «Теорія та практика судової експертизи і криміналістики» розмістила в цьому випуску статтю науковця із Національного бюро експертиз Національної академії наук Республіки Вірменія. **Карен Маміконян** у своєму дослідженні звертає увагу на сучасні концепції розвитку бухгалтерського обліку. Кожен суб'єкт господарювання здебільшого використовує відображену у фінансовій звітності інформацію, яка стосується вартості активів підприємства, зокрема — інформацію про основні засоби як документальний доказ своєї надійності в інвестиційних відносинах із метою залучення потенційних інвесторів і партнерів і/або отримання кредит-

ного фінансування. Оскільки основні засоби є істотною складовою всіх активів, підвищення ефективності їх використання шляхом якісної оцінки їх вартості можна вважати одним із провідних напрямів удосконалення бухгалтерського обліку підприємств.

Розділ з науковими нотатками відкриває стаття *Александра Івановича* (Чорногорія), *Сергія Науменка* та *Світлани Брюхань* (обидва — Україна), присвячена оцінюванню ідентифікаційних ознак почерку за різних форм висновку експерта. Головною цінністю цього дослідження є алгоритм дій із виявлення й ретельного вивчення ознак — як збіжних, так і розбіжних. Визначено також умови їх виникнення та взаємозалежності, ступінь впливу діагностичних ознак на ідентифікаційні. Запропоновані у цій науковій праці варіанти розв'язання експертних завдань можна застосовувати в експертній практиці з метою оптимізації експертного дослідження.

Стаття за авторством науковців Румунії та України *Флоріна Русітору*, *Олександра Свідерського* та *Віталія Варлахова* присвячена застосуванню програмного комплексу *TASolver* під час досліджень обставин дорожньо-транспортних пригод, що сталися в умовах обмеженої оглядовості. У науковій праці розглянуто приклади дослідження дорожньо-транспортних пригод, які сталися в умовах обмеженої оглядовості, із застосуванням програмного комплексу *TASolver*, розробленого фахівцями Національного наукового центру «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса». Застосовуючи графоаналітичний метод, цей програмний комплекс визначає відстань, на якій перебував транспортний засіб від місця наїзду (зіткнення) у момент виникнення небезпеки для

подальшого руху. Використовувати програмний комплекс *TASolver* можна також для визначення взаєморозташування як транспортного засобу й пішохода під час наїзду, так і кількох транспортних засобів у разі їх зіткнення. Програмний комплекс *TASolver* дає змогу швидко й доволі легко змодельовати ситуацію дорожньо-транспортної пригоди, що сталася через об'єкт, який обмежував оглядовість. Результати обговорення можливостей цього програмного комплексу на міжнародному рівні (зокрема, на засіданні робочої групи аналізу транспортних пригод *ENFSI*, яку очолює Флорін Русітору) упевнюють у тому, що це дослідження сприятиме вдосконаленню якості проведення експертиз та експертних досліджень, скороченню трудовитрат експерта, а також підвищенню доказового значення висновку експерта.

Маргарита Журавльова розглянула можливість проведення психологічної експертизи моральних страждань, завданих групі осіб. У статті презентовано алгоритм дій експерта-психолога під час проведення експертизи моральних страждань людей за груповими позовами з урахуванням актуальної експертної практики й законодавства України.

Уже не вперше редакційна колегія збірника «Теорія та практика судової експертизи і криміналістики» видає друком спільну наукову працю українських та литовських почеркознавців. *Наталя Сиротенко*, *Раса Тамошюнайте*, *Валентина Абросимова* присвятили статтю питанню вирішення окремих інтеграційних завдань у судово-почеркознавчій експертизі — темі, актуальній як для українських, так і для литовських експертів. У роботі викладено основні положення теорії судового почеркознавства із дослідження почеркових об'єктів, виконаних зміненими

рухами, найчастіше зумовленими збивальними факторами природного характеру. Наведено приклади із експертної практики Національного наукового центру «Інститут судових експертів ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса».

Метою дослідження *Ірини Тарараки* є узагальнення проблем призначення та проведення судових інженерно-екологічних експертиз (досліджень) за фактами вчинення адміністративного проступку під час користування надрами та надання практичних рекомендацій щодо їх вирішення. Авторка визначила суб'єктів (учасників публічно-правових спорів та ініціаторів залучення експерта для виконання досліджень за адміністративними провадженнями під час розгляду екологічних правопорушень), а також предмет і завдання судової інженерно-екологічної експертизи й види об'єктів, які надають судовим експертам для виконання названих досліджень.

Інтеграція наукових знань є перспективним напрямом як для України, так і для європейських держав. Саме тому у спільній науковій праці україн-

ського науковця *Інесси Овсянникової* та фахівця з Греції *Павлоса Кіноураса* розглянуто процеси стандартизації й акредитації як основні напрями міжнародного співробітництва у сфері судово-експертної діяльності, а одним із важливих чинників підвищення ефективності судово-експертної діяльності на міжнародному рівні названо співпрацю з Європейською мережею інститутів судової експертизи (ENFSI), основним напрямом діяльності якої є покращення взаємообміну інформацією в галузі криміналістики.

На завершення у збірнику наведено інформацію про V Харківський міжнародний юридичний форум, який відбувся 20—24.09.2021 р. у Національному юридичному університеті імені Ярослава Мудрого.

Редакційна колегія видання висловлює щирю вдячність усім авторам, які надали матеріали для оприлюднення, а також фахівцям, які взяли участь у його виданні, та запрошує всіх зацікавлених до підготовки статей у чергових випусках.

Клюєв, О. (2021). Наукові публікації — запорука фахового зростання судових експертів. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. Вип. 3 (25). С. 5—8. DOI: 10.32353/khrife.3.2021.01.